

POPPER PÉTER – AZ APA

Az egyik oldalon ott a lélek, a másikon az egész világ, de a Lélek többet nyom a latban.

Miért féljen az ember a haláltól?

Miért remegjen arra a gondolatra, hogy elveszti földi életét?

Mitől félsz? A lelked halhatatlan; azt kell megmentened!

Nikosz Kazantzakis

Arra gondoltam, azt az arcát mutatnám meg, amit kevesen ismernek, milyen apa volt?

Furcsa. Tulajdonképpen tizenöt-tizenhat éves koromig nem igazán voltunk közeli kapcsolatban. Amolyan vasárnapi apuka volt.

Már érettebb fejjel én „Bambi-effektusnak” neveztem el kettőnk akkori viszonyát. Bizonyára emlékeznek, akik olvasták Salten állatmeséjét: Bambi apja, az erdő hercege, nagyon ritkán látogatta csak meg fiát, akkor is távolról, szinte láthatatlanul beszélt hozzá. Megjelenése mindig nagy eseménynek számított. Hát így voltam én is valahogy apámmal. Ráadásul egy teljesen más világba kerültem, amikor vele voltam. Számomra idegen világba, ahol én mindig csak vendégnek éreztem magam.

Sokat voltam bent munkahelyén, az I. sz. Gyermekklinikán, ahol persze körbeajnároztak, mint a főnök fiát – igaz, nagyon sok értékes embert ismertem meg.

Sokszor nyaraltunk Sopronbánfalván (akkor még így nevezték, ma már, ha jól tudom, Sopronhoz csatolták), felesége, Ilona szüleinél. Lehettem hat-hétéves. Érdekes, hogy ezek a nyaralások milyen élénken bennem maradtak. (Akkor szerettem meg a zsíros kenyeret zöldpaprikával. A kert végében egy kis patak volt, nagyon sok békával. Gyakran játszottunk a pataknál, és alkonyatkor mindig elkezdődött a békakonzert. Nekem nagyon furcsa volt a kuruttyolásuk, és egyszer azt mondtam:

- Apa, miért bánatosak ezek a békák?
 - Miért lennének bánatosak? – kérdezte apám.
 - Nem tudom. Olyan a hangjuk. Süt belőlük a békabánat.
- Így lett a családi nevem hosszú éveken keresztül Békabánat.

Azután, tizenhat éves koromban, mindkettőnkben történt valami, és egymás felé fordultunk. Gyakori éjszakai autózás Szolnokra, színésznő szerelméhez, néhány napos közös csavargások az országban és sok-sok beszélgetés. S akkor kezdtem megismerni benne az embert. A gondolatait, az érzéseit, az értékeit. Kezdett kinyílni, ez nagyon jólesett és megtisztelő volt. Saját értékrendemet is befolyásolta, és ma azt gondolom, nagyon pozitív irányba.

Apu sosem direktben tanított. Mindig történetekkel. Indiából való hazatérte után különösen a keleti tanmeséket kedvelte és kedveltette meg velem is. Ezekre szükség is volt, mert kamaszfejjel mindazokat a jellegzetes viselkedéseket produkáltam, amelyek a korosztályomra jellemzőek, lázadás, iskola-abbahagyás terve, otthonról való elköltözés szándéka stb. És ezeket az esztelen törekvéseimet remekül adagolt, pontosan az elevenembe vágó történetekkel csendesítette le. Sokkal többet kaptam tőle ezek által, mintha szentbeszédeket tartott volna. Aki ismerte, tudja: nagyon szerette az idézeteket, sokat, sokaktól szívesen idézett. Bennem is megmaradt néhány „útravalója”. Amikor ott akartam hagyni mindent, gimnáziumot, családot, mert sok volt a nyűg, nyomasztottak a kötelességek, akkor ezt idézte: „Ha el akarsz menekülni az elől, ami szorongat, nem máshol kell lenned, hanem másnak.”

Igaz, a gimnáziumban is megkaptam egyik – elég különc – tanáromtól: „Popper, hogy van az, hogy a maga édesanyja pedagógus, az édesapja pszichológus, és mégse tudták magát megnevelni?”

- Nehéz eset vagyok, tanár úr – feleltem, mire persze kaptam egy intőt.

Az, hogy ma diplomám van, neki köszönhetem. Nem igazán fűlt a fogam a tanuláshoz, de biztatott, hogy igenis, szerezzek diplomát, mindegy milyet, mert az életminőségem múlik ezen. Azt ma már nemigen hiszem, hogy ebben igaza volt, de akkor valóban olyan világ volt. Ahogy sokszor emlegette: azért „haragszik” apjára (nagyapámra), mert „elfelejtett” szólni neki: úgy élje az életét, hogy ötvenéves kora után ne kelljen dolgoznia. Ő sem figyelmeztetett erre engem.

Sosem ütött meg. Emlékeim szerint két alkalommal volt rendkívül dühös rám, valljuk be, teljes joggal. Mindkét eset közös csavargásaink alkalmával történt.

Egyik kisvárosunkban már jóval sötétedés után autóztunk a szállásunkra. Megláttam a járdán egy macskát, s miután nyár volt, és az ablak letekerve, üdvözlésül kinyávogtam neki. Apám

két lábbal taposott a fékbe, kiugrott a kocsiból, és rohant az autó elejéhez, azzal a szent meggyőződéssel, hogy elütött egy cirmost. Még alá is mászott a kocsinak, de persze semmit sem talált. Ezután kiszálltam, és félve elmondtam, hogy bizony én üdvözöltem a járdán üldögélő cicát. Akkor azért közel volt, hogy egy egészséges frászt lekeverjen, de erőt vett magán.

A másik eset is autóhoz köthető. Abban az időben még erős dohányos volt, én viszont még nem mertem rágyújtani, noha már kacérkodtam a gondolattal. Vezetés közben mindig én gyújtottam meg számára a cigarettát – és persze, kihasználva az alkalmat, mindjárt néhány slukkot le is szívtam, aztán átadtam neki. Az egyik ilyen alkalommal nem figyeltem, és fordítva adtam a kezébe a cigit, minek következtében sikerült a parázsló végébe beleszipantania. Nem ismételném el az akkor elhangzott mondatait, melyek kétségbe vonták értelmi képességeimet, megemlítve néhány felmenő anyai ági rokont, és az ifjú kamaszok általános ismérveivel is megismerkedhettem. Tanulságos mondatok voltak...

Volt egy időszaka, amikor kacérkodott a pipázással. Együtt mentünk el megvenni az első pipát. Jó pszichológushoz illően legalább egy órát töltöttünk egy pipaboltban, mire a karakteréhez illő pipát megtalálta. Egészen addig tartott ez az új szokás, amíg rá nem gyújtott öblös pipájára a kocsiban, vezetés közben. Körülbelül három perc múlva nemhogy ki nem látott a szélvédőn, de egymást sem láthattuk a mindent elöntő pipafüsttől. Ráadásul nehéz úgy vezetni, hogy közben a pipaszurkálóval is bíbelődni kell. Ennek lett egyik következménye, hogy egy adag parázsló dohány az ülésre esett a lába közé. Más megoldást nem látván végigöntöttem a kezemben lévő kólával, megelőzve az esetleges égési sérüléseket. Én nagyon büszke voltam gyors helyzetfelismerésemre, ő kevésbé örült a megoldásnak. Kiszállva az autóból egy inkontinenciában szenvedő szakállas úr benyomását keltette. Így aztán – halmozva az élvezeteket – a kocsiban maradt a cigaretta.

Ugyanakkor meg kell mondanom, nem volt könnyű – és ma sem az – az ő fiának lenni. Mint ahogy – azt gondolom – más híres ember ivadéka is így van ezzel.

Amikor elkezdtem dolgozni, tizenkilenc évesen, a munkahelyemen, mint új kollégát bemutatott a főnököm: ő a Popper Péter fia. Na, akkor döntöttem el, hogy én bizony Popper Gábor akarok lenni! Erről persze nem apám tehet – a világ ilyen. Ezért sem folytattam az ő szakmáját, mert soha nem tudhattam volna: a magam erejéből értem-e el, amit elértem, vagy a név miatt? Ezzel persze a nehezebb utat vállaltam, de a mai napig nem bántam meg.

Volt egy levélváltásunk az internet segítségével pár évvel ezelőtt. Abban sok kérdés vetődött fel a múlttal, a családdal, a kettőnk viszonyával kapcsolatban. Tény, hogy felületesen ismertem a munkáját, életét, mint ahogy ő is felületesen ismerte az én mindennapjaimat. Néha

tévesen is ítéltük meg egymást, és ez ebből az alulinformáltságból eredt. Ám mindig tiszteletben tartottuk és elfogadtuk egymás partnereit, döntéseit. Tisztáztunk néhány nyitott kérdést, s bár nem értettünk egyet mindenben, mindketten úgy éreztük, fontos volt tiszta vizet önteni a pohárba. Arra gondoltam: talán kár, hogy ennyire felgyorsult és változott a világ. Ez a tisztázás húsz évvel ezelőtt személyesen történt volna! S az mennyivel más! Nagy baj, hogy a technika segítségével személytelenebbé, könnyebbé válnak a kellemetlen ügyek megoldásai. De minden döntésemet elfogadta, néha ugyan kritikával, de megértve indokaimat. Kapcsolatunk töretlen volt. Lehet, hogy nem találkoztunk néhány hétig, sőt volt úgy, hogy ennél hosszabb ideig is, de tudtunk egymásról – noha még nem volt mobiltelefon, internet –, *éreztük egymást*. Egyet tudtam: ha baj van, mindig számíthatok rá!

Amikor Lurkó kutya eltávozott az örök vadászmezőkre, nagyon rossz kedv kerített hatalmába, amit meg is osztottam szűk környezetemmel. Azt mondtam, ha apámnak valami komoly baja lesz, az végzetes lesz, nem fog harcolni tovább. Mert Lurkó volt az, akit feltétel nélkül szeretett, és akihez igazán ragaszkodott. Amikor kórházba került, reménykedtem, de legbelül tudtam, hogy nagy a baj. Halálhírét ésszel felfogtam, de a pörgés, a temetés, a munka nem hagyott időt elmélyedni az elvesztésében. Sajnos, ez még néhány hétig így lesz. Munka, államvizsga – nincs idő az elmélyedésre, az elvonulásra. A belső rendrakás nyárra marad. Érzelmileg csak mostanában kezd tudatosulni bennem, hogy nincs, és ez fájdalomhullámok és elfojtott könnyek képében jelentkezik. De a szerepeket játszani kell, az élet nincs tekintettel az érzelmekre. Hogy is kérdezte Greene *Szerepjátsszók című* regényében az anya hazatérő fiát: „És mondd, most éppen melyik szerepedet játszod, fiam?”

Tőle hallottam először Zorba, a görög halhatatlan mondatát, kamaszkorom táján. Ha semmi mást nem kaptam volna tőle haláláig, ezért akkor is hálás lehetnék! Ez a mondat meghatározó lett egész életemre. Azóta is, ha úgy érzem, értelmetlen, amit teszek, ha elfáradok, ha miérteket keresek, ha a „minek” belefészkel magát a gondolataimba, magától előjön a mondat, és mindent félresöpör:

Táncolni kell, uram!

A zene majd csak megjön valahonnan...

2010. május

© Popper Péter, Saxum Kiadó Kft.